

Sygn. akt IV U 143/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2014 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Alicja Kowalska-Kulik

Protokolant: sekr. sąd. Ewa Rusnarczyk

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2014 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania A. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N.

z dnia 16 grudnia 2013 roku znak: (...)

z dnia 3 lutego 2014 roku znak: (...)

w sprawie A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.

o emeryturę

zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje A. K. emeryturę od dnia (...).

Sygn. akt IV U 143/14

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 4 listopada 2014 roku

Decyzją z dnia 16 grudnia 2013 roku znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. - na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) - odmówił A. K. przyznania emerytury. Organ rentowy wskazał, że A. K., na dzień 1 stycznia 1999 roku posiada okres ubezpieczenia wynoszący 27 lat, 3 miesiące i 3 dni, nie wykazał natomiast koniecznego 15- letniego okresu pracy w warunkach szczególnych (a tylko 10 lat, 11 miesięcy i 17 dni), a zatem nie spełnia warunków do przyznania emerytury. W uzasadnieniu decyzji zaznaczono, iż nie uznano okresu od dnia 1 stycznia 1987 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku na stanowisku kierownika budowy jako pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, ponieważ pracownicy wyższego szczebla kierowniczego mają wydzielone pomieszczenia do pracy, a ich zakres obowiązków daleko wykracza poza osobiste dozоровanie lub kontrolę robotniczych stanowisk pracy.

Decyzją z dnia 3 lutego 2014 roku znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. - na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009

r. nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) – ponownie odmówił A. K. przyznania emerytury. Organ rentowy do okresu pracy w warunkach szczególnych doliczył kolejny okres, który jednak nie był wystarczający do przyznania żądanego świadczenia (okres pracy w warunkach szczególnych wyniósł 14 lat, 5 miesięcy i 17 dni).

Od powyższych decyzji odwołał się A. K., wnosząc o ich zmianę i przyjęcie, iż w okresie od 1 stycznia 1987 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku wykonywał pracę w warunkach szczególnych w firmie (...) S.A. w W. na stanowisku kierownika budowy sieci instalacyjnych przy budowach wodnokanalizacyjnych, budowie rurociągów, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a w związku z tym o przyznanie emerytury. Odwołujący podniósł, iż jego praca miała charakter dozoru technicznego przy pracach wodnokanalizacyjnych, przy budowie rurociągów w głębokich wykopach. Ponieważ pracodawca nie zatrudniał majstra, to w tej sytuacji kierownik budowy wykonywał wszystkie jego obowiązki (co wynikało z zakresu czynności).

Na rozprawie odwołujący sprecyzował swoje żądanie, wnosząc o uwzględnienie okresu zatrudnienia od 1 stycznia 1987 r. do 1993 r. na stanowisku kierownika budowy, gdyż do 1993 r. na prowadzonych przez niego budowach nie zatrudniano majstra (protokół skrócony k. 70).

W odpowiedzi na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N., wniósł o ich oddalenie. Organ rentowy wskazał, że A. K. nie udowodnił 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Brak było podstaw – zdaniem organu rentowego- do uwzględnienia okresu zatrudnienia od 1 stycznia 1987 r. do 31 grudnia 1998 r. w firmie (...) S.A. na stanowisku kierownika budowy jako pracy w warunkach szczególnych, pomimo przedłożenia świadectwa pracy w warunkach szczególnych. W ocenie ZUS praca odwołującego nie oznaczała konieczności stałego i w pełnym wymiarze czasu pracy przebywania w środowisku, w którym są zatrudnieni pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych. Pracownicy wyższego szczebla, jak kierownicy, mają wydzielone pomieszczenia do pracy, a zakres ich obowiązków daleko wykracza poza osobiste dozоровanie czy kontrolę robotniczych stanowisk pracy.

Bezspornym w niniejszej sprawie jest, że A. K., urodzony (...), na dzień 1 stycznia 1999 roku posiada okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 27 lat, 3 miesiące i 3 dni. Odwołujący pracował w warunkach szczególnych przez okres 14 lat, 5 miesięcy i 17 dni (od 1 września 1971 r. do 28 lutego 1975 r., od 1 stycznia 1976 r. do 1 marca 1985 r. i od 16 marca 1985 r. do 31 grudnia 1986 r.; dwa ostatnie okresy to praca w firmie (...) na stanowisku majstra budowy). Odwołujący się nie jest członkiem OFE. Wniosek o przyznanie emerytury złożył w dniu 2 grudnia 2013 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od dnia 1 stycznia 1987 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku odwołujący A. K. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w K. na stanowisku kierownika budowy; w/w przedsiębiorstwo przekształciło się w spółkę akcyjną (...) z siedzibą w W.. Czynności objęte zakresem działania Przedsiębiorstwa (...) S.A. w K. obejmowały roboty ziemne (ujęcia wody) oraz roboty hydro – inżynieryjne: regulacyjne (na rzekach) - typu umocnienia, budowanie pompowni, przepompowni, roboty kanalizacyjne, budowa rurociągów, zapór.

W spornym okresie od dnia 1 stycznia 1987 roku do 1993 roku na budowach, na których odwołujący pełnił funkcję kierownika nie było majstra (ponieważ nie były to duże budowy), w związku z czym A. K. również i tę funkcję pełnił (zgodnie z zakresem czynności, który stanowił, iż kierownik budowy wykonuje obowiązki majstra w wypadku, gdy budowa nie posiada takiego stanowiska). Praca odwołującego rozpoczynała się od godziny 7.00 i trwała do godziny 15.00. Odwołującemu podlegała brygada licząca 5 - 7 pracowników wykonujących prace wodnokanalizacyjne w głębokich wykopach i dodatkowo 2-3 operatorów (koparki, spycharki i dźwigu). Generalnie do obowiązków odwołującego należało organizowanie i kierowanie wykonaniem całości robót związanych z budową danego obiektu. Odwołujący stale, przez cały dzień dozorował wykonanie prac wodnokanalizacyjnych polegających na budowie ujęć wody, a następnie jej doprowadzeniu w odpowiednie miejsca. Prace polegały więc na wykonaniu głębokich wykopów (od 1,60 m do 7 m) i montażu wodociągów. Na początku spornego okresu, odwołujący dozorował prace związane z budową ujęcia wody w Z. (koło skoczni), gdzie trzeba było doprowadzić wodę do ośrodków wczasowych (praca trwała

przez okres około dwóch lat), na ujęciu wody przy N. oraz na ujęciu wody w miejscowości M.. Od 1990 roku A. K. wykonywał prace na budowie w przepompowni we F. (dozorował prace ziemne w związku budową ujęcia wody) przez okres dwóch lat, następnie pracował pół roku przy budowie zapory w Ś., a od 1993 roku w Elektrowni (...). Na tej ostatniej budowie był już zatrudniony majster.

W okresie od 1 stycznia 1987 r. do końca 1992 r. praca odwołującego była wyłącznie pracą w terenie, przez 8 godzin. Przy tego rodzaju pracy na budowach, na których nie było majstra, istniała konieczność ciągłego przebywania bezpośrednio przy stanowiskach pracy w warunkach szczególnych, w związku z czym odwołujący się był stale narażony na działanie uciążliwych czynników atmosferycznych (błoto, wiatr, deszcz, zawilgocenie). Odwołujący nie posiadał biura, korzystał z prowizorycznego przenośnego baraku, z którego korzystali wszyscy pracownicy (zjedzenie posiłku, przebranie się). Odwołujący wykonywał również prace polegające na prowadzeniu dziennika budowy, książki obmiaru, czy rozliczenia czasu pracy pracowników, które nie zajmowały mu w ciągu dnia wiele czasu. Odwołujący przedmiotowe prace wykonywał rano, przed pracą, lub zostawał dłużej w pracy (po godzinach) aby te czynności wykonać.

W dniu 1 października 1982 roku Wojewoda (...) wydał dokument zatytułowany: „stwierdzenie przygotowania zawodowego do pełnienia samodzielnych funkcji technicznych w budownictwie” wskazując w jego treści, że A. K. – technik budowlany w zakresie specjalności ogólnobudowlanej posiada przygotowanie zawodowe upoważniające do wykonywania samodzielnej funkcji kierownika budowy i robót w specjalności konstrukcyjno – inżynierskiej w zakresie budowli hydrotechnicznych. A. K. został upoważniony do kierowania, nadzorowania i kontrolowania budowy i robót, kierowania i kontrolowania wytwarzania konstrukcyjnych elementów budowlanych oraz oceniania stanu technicznego w zakresie budowli hydrotechnicznych, ujęć wód oraz basenów wodnych i zbiorników wodnych przemysłowych – o powszechnie znanych rozwiązaniach konstrukcyjnych.

(dowód: świadectwo pracy w warunkach szczególnych z dnia 22.11.2012 r. k. 87 akt ZUS, stwierdzenie przygotowania zawodowego z dnia 1 października 1982 roku k. 8, zakres czynności kierownika budowy k. 24-26, akta osobowe – w załączeniu, zeznania świadków: B. S. nagranie od 00:09:30 min i J. C. nagranie od 00:31:05 min – płyta z nagraniem k.72, zeznanie odwołującego A. K. nagranie od 00:49:18 min – płyta z nagraniem k.72)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy, której wiarygodności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania. Sąd oparł się również na zeznaniach odwołującego się A. K. oraz świadków B. S. i świadka J. C. uznając je za wiarygodne, logiczne oraz zgodne z pozostałym materiałem zgromadzonym w sprawie. Świadkowie pracowali z odwołującym w jednym zakładzie pracy i szczegółowo wskazali na czym polegał charakter jego pracy. Brak jest, w ocenie Sądu, jakichkolwiek podstaw do podważenia wiarygodności zeznań w/w świadków. Zeznania przesłuchanych w sprawie świadków oraz zgodne z nimi zeznania odwołującego potwierdziły w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości charakter zatrudnienia i rodzaj pracy wykonywanej przez odwołującego w spornych okresach. Dowody osobowe korespondują z dowodami w postaci dokumentów z akt osobowych, zakresem czynności odwołującego, a także świadectwem potwierdzającym wykonywanie prac w warunkach szczególnych. Sąd na podstawie powyższych dowodów ustalił zatem, iż odwołujący w okresie od 1 stycznia 1987 r. do co najmniej końca 1992 r. wykonywał prace w warunkach szczególnych na stanowisku kierownika budowy.

Pozostałe okoliczności sprawy uznał Sąd za bezsporne, bowiem nie były one kwestionowane przez strony. Również dokumenty przedstawione na stwierdzenie powyższych okoliczności zostały ocenione jako w pełni wiarygodne i prawdziwe.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie A. K. zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem niniejszego postępowania było ustalenie czy odwołujący się spełnia przesłanki do przyznania emerytury.

W związku z tym, że A. K. nie osiągnął powszechnego wieku emerytalnego, jest osobą urodzoną po dniu 31 grudnia 1948 roku należało rozważyć czy spełnia przesłanki do przyznania wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013r., poz. 1440 z zm.). Stosownie do tego przepisu ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

Stosownie do ust. 2 cytowanego przepisu, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z ust. 2 art. 32 cyt. ustawy dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Warunki przejścia na emeryturę przez wymienionych powyżej pracowników określa rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r. Nr 8 poz. 43 ze zm.). Wyszczególnienie prac uznawanych za wykonywane w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zawierają wykazy A i B stanowiące załącznik do wskazanego wyżej rozporządzenia. Do treści tych załączników były dostosowane resortowe wykazy stanowisk. Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełni łącznie następujące warunki: osiągnięcie wiek emerytalny, wynoszący dla kobiet 55 lat, 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Za wymagany okres zatrudnienia uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. (§ 3 i 4 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku).

Bezspornym w niniejszej sprawie jest, że odwołujący się osiągnął z dniem (...) wiek 60 lat i w dniu 1 stycznia 1999 roku posiadał wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 25 lat. Odwołujący nie przystąpił też do otwartego funduszu emerytalnego. Spór dotyczył zatem wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a w szczególności (po sprecyzowaniu na rozprawie żądania) czy praca, którą A. K. świadczył w trakcie zatrudnienia w okresie od dnia 1 stycznia 1987 roku do końca 1992 roku, w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w K. na stanowisku kierownika budowy może być uznana za pracę, o której mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Za pracę w szczególnych warunkach uznać należy taką pracę, która spełnia kryteria określone w przepisach w/ w rozporządzenia Rady Ministrów – a mianowicie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowiskach wymienionych w wykazie A lub B stanowiących załącznik do rozporządzenia. Zgodnie z wykazem A, dział XIV pkt 24 rozporządzenia prace polegające na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług

oraz dozorce inżynieryjno-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie należą do prac w warunkach szczególnych.

W wyroku z dnia 4 listopada 2008 roku, I UK 111/08, Sąd Najwyższy stwierdził, że jeśli chodzi o pracę wymienioną w pkt 24, działu XIV, wykazu A do rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43), to metodycznie podstawowe znaczenie ma ustalenie jakie prace wykonywali pracownicy podwładni. Warunkiem jest tu pozytywne stwierdzenie, że jako podstawowe wykonywali prace wymienione w wykazie. Dopiero wówczas można oceniać czy określona kontrola bądź dozór stanowiły pracę w szczególnych warunkach, przy czym łącznikiem jest narażenie ubezpieczonego na czynniki istniejące na stanowiskach pracy podwładnych zatrudnianych w szczególnych warunkach. Również więc od kontrolującego czy dozoruującego wymaga się aby praca z pkt 24 była wykonywana stale i pełnym wymiarze czasu pracy na danym stanowisku (§ 2 rozporządzenia).

Z ustalonego w niniejszej sprawie stanu faktycznego wynika, że A. K. stale i w pełnym wymiarze wykonywał pracę polegającą na dozorce inżynieryjno – technicznym brygad, w których jako podstawowe wykonywane były prace wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia. W powyższych okresach A. K. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy sprawował dozór inżynieryjno - techniczny nad pracami wykonywanymi na stanowiskach wymienionych w wykazie A dziale V, poz. 1 załącznika do rozporządzenia, tj. roboty wodnokanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach). Wszyscy podlegli mu pracownicy wykonywali w/w prace, co jednoznacznie wynika z ustalonego stanu faktycznego. Dodać należy, iż praca odwoływającego odbywała się wyłącznie w terenie, przy stanowiskach pracy i polegała na bezpośrednim dozоровaniu pracowników. Czynności związane z prowadzeniem dokumentacji stanowiły niewielką część obowiązków i były głównie związane z prowadzonym dozorem (np. prowadzenie dokumentacji technicznej). W tej sytuacji należy stwierdzić, że odwołujący się pracował na stanowisku wymienionym w dziale XIV poz. 24 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, co prawidłowo potwierdził pracodawca w świadectwie pracy (przynajmniej w okresie do 1992 r.)

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania należy stwierdzić, że A. K. spełnił wszystkie przesłanki wymagane do przyznania emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W tym stanie rzeczy, Sąd - na zasadzie 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. i wskazanych powyżej przepisów prawa materialnego - zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu się A. K. emeryturę od dnia (...), tj. od ukończenia przez odwołującego 60 lat.